

**De Vita Et Honestate Canonicorvm, Et Aliorvm
Ecclesiasticorvm Specvlvm**

Langhe-Cruys, Johan

Duaci, 1587

De sortilegis, & sortibus, eorumque diuersis generibus. cap.ix.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63733](#)

De sortilegis, & sortibus, eorumq[ue] diuersis gaudiis.

CAPUT IX.

Sortilegi. **S**VNT autem sortilegi, qui, vt B. Ilidorus deo-

2. cap. 1. 26. q. 1. sanctorum seu Apostolorum vocantur, formam

Sortes.

nationis scientiam profiterentur, aut quatuor campi-

pturarum inspectione futura premitunt. Sortes vero

propriæ dicuntur, cum aliquid sit serio ab homine

vt eius euentu considerato, id quod occultum est in-

tescat^b. Et haec triplices sunt: Aliæ enim sunt diuinæ

vt cum earum iudicio queritur, quid cui sit ali-

dum; siue illud sit res possessa, sive honor, dis-

b. Thom. 1. 1. poena, vel actio. Ad hoc autem ut licite haec suæ pro-

quest. 98. art. ritur quod prudenter fiant, & sine periculo corre-

ult. Archid. in boni, vel iustitiae; ut cum homines super eos con-

c. fors. 26. q. 2. sa conuenient, & concordare non possunt, illi

fortunæ exponentes sortibus committunt; neque

videatur esse vitium nisi forte vanitatis; illi

necessitate, vel cum animi levitate facientes;

Aliæ sunt sortes consultoria, quando expetentia

dicium à Deo, eum quasi consulendo, quid hunc

sit ex euentu sortium. Quod ut licite & recte ha-

queritur, ut propter necessitatem fiat, & quod alio-

atque ratione humana fieri non possit, alicuius

fors. tentare Deum, quod non licet^d. Tum ut remanegre

d. arg. c. que- huiusmodi necessitate summa cum reverentia, &

ritur. 11. q. 2. gna cum deliberatione, atque pramissa oratione

& ca. si nulla. exemplo Apostolorum, qui non nisi collectu-

23. q. vlt. Ar- cetu, & precibus ad Deum fusis hoc egerunt^e. Ita

fors. quod pro negotio spirituali fiant & non seculari

& c. non exem- diuina oracula ad terrena negotia conuertere

plo. 26. q. 2. sunt, dicente D. Augustino^f: Hi qui de pagani-

& in epist. 119. gelicis sortes legunt; & si optandum est, viii. p.

ad Ieron. & c. hi qui. 16. q. 2. faciant, quam ad dæmonia confusa concur-

men ista mihi displicer consuetudo, ad negotiora

Is electionibus & ad vitæ huius vanitatem diuina oracula

non est videndum conuertere. Quartò, ne in ecclesiasticis elec-

sortibus fiant, quæ ex Spiritu sancti inspiratione fieri so-

Nam in his sortibus vii cum multa reprehensione

gnum sit, Honorius Papa III, perpetua prohibi-

damnauit^a. In temporalibus vero, seu sacerdotalibus di-
gitibus, quae ad terrena disponenda ordinantur per-
mittuntur, obseruatis supradictis, ut in eorum electione
sortibus vntantur; sicut in temporalium rerum divisione.

*a c. fin. & ibid.
glos. et DD. de
sortileg. Ar-
cid. in d. cap.
sors.*

In aliis autem casibus non prohibitis, si necessitas im-
mineat, licetum videtur cum debita reverentia sortibus
divinum iudicium implorare. Vnde D. Augustinus ad

*b epist. 180.
Persecutionis
tempore quomo-
do clericis sorte
vtendum sit.*

Honoratum scribens^b: Si, inquit, inter Dei ministros
sortilegatio, qui eorum persecutionis tempore ma-
neant (ne fuga fiat omnium) & qui eorum fugiant, ne
mote omnium deseratur ecclesia: Si haec dilectatio

*c Thom. et Av-
cid. dd. locis.
Io. Monthol. in
prompt. utr. in.
ad verb. sort.*

aut non potuerit terminari, quantum mihi videtur,
vniuersitate, & qui fugiant sorte eligendi sunt. Sortes

*Diuinatoria
sortes.*

sortilegia sunt, cum inquiritur cognitio futurorum
eventuum, vel praesentium, aut prateritorum occulto-
rum non a Deo, neque a fortuna, aut natura, sed a dia-

*d Thom. et Av-
cid. dd. locis.
Io. Monthol. in
prompt. utr. in.
ad verb. sort.*

beli suggestione expressè, vel implicitè^c. Et huiusmo-
di sortes omnibus Christianis ac precipue clericis sunt
intendidae. De quibus Leo Papa IIII. scribens Episco-
po Britanniae dicit^d: Sortes, quibus cuncta vos vestris

*e Vigil. in infi-
ad Christ. theol.
cap. 5. §. 6.
vers. 4.*

distinctorias prouincias, quas patres damnauerunt, ni-
hil aliud quam diuinationes, & maleficia esse decerni-

*d c. sortes. 16.
q. 5.*

mus. Quamobrem volumus illas omnino damnari, &

*f Deut. 18.
cap. 2.*

Christianos ultra nolumus nominari: & ne exer-

*Diuinatoria
sortium multa
sunt specie, de
quibus vide*

ceratur anathematis interdicto prohibemus. Hos enim

*Alphons. Al-
varez in The-
sauro Christia-
ne religio. cap.
60. Concil.*

campum inimicos Christi insequendos D. Gregorius

*Mediola. part.
1. tit. de magie.
artib.*

declarauit his verbis cuiusdam Notario^e: Peruenit ad nos,

*e epist. 47. lib.
9. c. peruenit.
26. q. 5.*

quod quosdam incantatores, atque sortilegos fueris in-

*f Deut. 18.
cap. 2.*

nos: & omnino nobis sollicitudinem zelumque

*Diuinatoria
sortium multa
sunt specie, de
quibus vide*

concurserem, & quo cumque huiusmodi inimicos in-

*Alphons. Al-
varez in The-
sauro Christia-
ne religio. cap.
60. Concil.*

districte vltione corrigerem.

*Mediola. part.
1. tit. de magie.
artib.*

Harum sortium secundum propria obiecta, & ma-

*Universitäts-
bibliothek
Paderborn*

trias multæ sunt specis. Nam si expressè demones in-

*Universitäts-
bibliothek
Paderborn*

venient, solent variis modis consulentibus responde-

*Universitäts-
bibliothek
Paderborn*

re. Primo per præstigium, fictis & simulatis apparito-

*Universitäts-
bibliothek
Paderborn*

bus se aspectui, & auditui hominum ingerentes. Se-

*Universitäts-
bibliothek
Paderborn*

condo, personnia, quorum observationem Deus in

*Universitäts-
bibliothek
Paderborn*

venit lege expressè prohibuit^f, nisi forte a Deo alicui

*Universitäts-
bibliothek
Paderborn*

personni reuelatio aliqua fiat, de qua post somnium

*Universitäts-
bibliothek
Paderborn*

a c. nec mirum. in vigilia certior fiat, quod non sit, dum ex dæmonis illusione prouenit. Tertiò, per mortuorum int

26. q. 5. Thom. 26. q. 5. Thom. 26. q. 5. Thom. 26. q. 5. Thom.

c. Viguer. dd. 26. q. 5. Thom. 26. q. 5. Thom. 26. q. 5. Thom.

loci. 26. q. 5. Thom. 26. q. 5. Thom. 26. q. 5. Thom.

b Hoffen. & 26. q. 5. Thom. 26. q. 5. Thom. 26. q. 5. Thom.

Coffre. in sum. 26. q. 5. Thom. 26. q. 5. Thom. 26. q. 5. Thom.

quod etiā quatuor sere fit modis: in terra telluris:

tit, de sortil. d. 26. q. 5. Thom. 26. q. 5. Thom. 26. q. 5. Thom.

aere, & igne. Et secundum haec sua fortunae sunt:

c. nec mirum. 26. q. 5. Thom. 26. q. 5. Thom. 26. q. 5. Thom.

Sylvest. in sum. 26. q. 5. Thom. 26. q. 5. Thom. 26. q. 5. Thom.

ad verb. super-

stitio. 26. q. 5. Thom. 26. q. 5. Thom. 26. q. 5. Thom.

Si vero dæmones non inuocentur explicet, unde

præter intentionem, & opinionem hominum su-

tē ingerunt ad prænuntiadum futura, vel iudic

& interpretandum presentia hominibus occulti

ignota, quod variis quoque modis faciunt. Primo

dæmones futu-

ra predicere

conantur.

Astrologi.

c. c. 1. 26. q. 3. &

4. Genitiliaci &

Mathematici

d. lib. 2. dedo-

Atri. Christ. ca.

23. & c. illud.

26. q. 2.

c. lib. 4. confes-

sion. cap. 3. c. il-

lus. 26. q. 2.

et cetera.

lēpendis, atque ligandis, vel etiam saltandis quōdāmodo, non ad temperationem corporum, sed ad qualitatem significations, aut occultas, aut etiam manifestas, que eminētiōri nomine, vt D. Augustinis, inquit, physican vocant^a. In quibus omnibus ars dēmonū est, & quādā pestifera societate hominum, & angelorum malorum exorta. Vnde hāc cunctā vitanda sunt Christiano, & omni penitātis execratione repudianda, atque tamanda. His enim portentis per diabolorum fallaciā illadūt curiositas humana, quando id impudenter aequalē scire, quod nulla ratione competit eis inuestigā. Hāc potestas immundis spiritibus ideo datur, vt pueros sibi aptent, hoc est, prauos homines seducāt, alio scilicet, qui spērunt veritatem, & credunt mentīo, iuxta Pauli sententiam ^b: Sanam doctrinam non fōntē, sed ad sua desideria coacērūbunt sibi magistros pueros auribus, & à veritate quidem additū auerētū: ad fabulas autem conuertentur; onerati peccatis doceantur variis desideriis: semper discentes, nunquam conscientiae veritatem peruenientes.

Si quis autem opponat, & dicat: Quomodo eueniūt illa que illi diuini prādicunt futura? aut quomodo possunt agri prābēre medelārī, aut sanis immittere ægritudinem, si aliquid propriæ virtutis ac potestatis non habeat? Hoc recipiat responsum; quod ideo quisquam non debet eis credere, quia aliquando eueniunt quādūcunt, aut sanare videntur languidos, aut lādere iānos, quia hoc permisso Dei fit, vt ipsi, qui hāc audiūt, vident, probentur, & apparetant; qua fide sint, vel dōtōne erga Deū, sicut in Deuteronomio legitur ^c: Mōyses ex verbo Dei populo prācepisse ita dicens: Si sumexerit in medio tui propheta, aut qui somnium dīcat se vidisse, & prādixerit signum, atque portētum, te euenerit, quod locutus est, & dixerit tibi: Eamus, ne sequamur deos alienos, quos ignoramus; & seruātūs es: Non audies verba Prophetæ, aut somniatoris: quia tentat vos Dominus Deus vester, vt palam fiat, ut dum diligatis eum, an non. In toto corde vestro, & in tua anima vestra Dominum Deum vestrum servāmini; ipsum timete; mandata eius custodite; &

S I iiiij audite

*a d. cap. 23, de
doct. Chriſt. &
d. c. illud.*

Obiectio.

Solutio.
Cur Deus per-
mittat dāmo-
nes interdiu ve-
ra prēdicere,
vel occulta re-
uelere, aut e-
ros sanare, vel
iānos lādere.
c cap. 13. Dñe.

audite vocem illius, ipsi seruietis, & ipsi adiutorio
Vbi sanè intelligi voluit, etiam illa, quæ à diuinitate
non secundum Deum dicuntur, si acciderint quesici-
tum, non sunt sic accipienda, vt sicut que praecipi-
ab eis, nec colantur, quæ coluntur ab eis. Neque
suum potestatem Deus ostendit esse, quod ista con-
curent: sed quasi quereretur, cur ea permitat, cum
tentationis exposuit, ad cognoscendam visus
dilectionem, utrum cam habeant erga Deum.

*a d. c. nec mi-
rum. 26. q. 5.
Natura dæmo-
num.*

Deinde sciendum hæc esse naturam dæmonum, pa-
mine sensus & celeritate motus multò ante con-
prænuntiant quæ homines præ sensu terreni mirantur. Accessit etiam dæmonibus per tacitum
tempus, quo eorum vita protenditur, rerum
maior experientia, quam potest hominibus pro-
breuitatem vitae prouenire. Præterea scientiam
los ea plerumque prænuntiare, quæ ipsi faciunt.
Accipiunt enim sape potestatē & morbos immi-
di, & ipsum aërem vitiando morbidum reddidic-
perueris, atque amatoribus terrenorum coram
malefacta suadendi; de quorū morib[us] certi sunt que
fuit eis talia suadentibus consensiū. Suadent
miris, & inuisibilibus modis per illam subtilitatem
pora hominum non sentientium penetrando, de
gitationibus eorum per quedā imaginaria vita mī-
do sive vigilantium, sive dormientium. Aliquando
tem non quæ ipsi faciunt, sed quæ naturalibus insen-
tura prænoscunt (quæ signa in hominum sensibus
non possunt) ante prædicunt. Neque enim quæ
uidet medicus quæ præuidere nescit eius artis
ideo diuinus habendus est. Quid autem mirū, si
admodum ille corporis humani perturbata, vel in-
ficata temperie, seu bonas, seu malas futuras pre-
valerudines: sic dæmones in aëris affectione fibili-
nobis ignotas, futuras prævident tempestatis
quando etiam hominum dispositiones non sollem-
prolatas, verum etiā cogitatione conceptas, cum
quædam ex animo exprimuntur in corpore, tem-
pore perdiscunt; atque hinc etiam multa futura
nuntiant: aliis videlicet mira, qui ista dispe-
lunt.

*Medicus ex sua
prædicta seu
predictione nō
est diuinus ha-
bendus.*

*Quomodo de-
mones interdu-
hominum cogi-
tationes cognos-
cent?*

merent. Fallunt, & studio fallendi, & inuidia voluntatum hominum errore lætantur^a. Qui ergo sine Salvatore salutem vult habere, & sine vera sapientia estimat expudentem fieri posse; non sanus, sed æger; non prudens, sed frustus in ægritudine sua laborabit, & in cæcitate noxia stultus, & demens permanebit; ac proinde omnis inquisitio, & omnis curatio, quæ à diuinis, & magis artibus, vel ab ipsis dæmoniis in idolorum cultura experitur, mors potius dicenda est, quam vita; & quælectantur, si se non corixerint, ad æternam perditionem tendunt^b.

^a c. sciendum.
^{26. q. 4.}

^b c. qui sine.
^{26. q. 2.}
^c cap. 23, lib. 2.
de doct. Christ.
^d c. illud. 26.
^{q. 2.}

^{Magnum pec-}
^{caum est dies}
^{obseruare.}

^d Galat. 4.

^e August. in
encl. cap. 79.
^f Super. epist.
ad Galat. c. 4.
^g c. quic exi-
stimaret. 26.
^{q. 7.}

^h c. non licet.
^{27. q. 26.}
ⁱ Calendae Ianua-
rij quonodo co-
li prohibeatur.
^j c. si quis ca-
lendas. 26. q. 7.
^k in c. non ob-
seruetis. 26.
^{q. 7.}

26. q. 7.

Non obseruetis, inquit, dies, qui dicuntur Aegypti
aut calendas Ianuarii, in quibus cantilene quatuor &
comestationes, & ad inuicem dona donantur, quia
principio anni boni fati augurio; aut aliquos menses
aut tempora, aut dies, & annos, aut lunae solitum
sum: quia qui has, & quascumque diuinationes, au-
fata, aut auguria obseruat, aut attendit; aut confidit
obseruantibus, inutiliter & sine causa magis ad falso
nationem, quam ad salutem tendit: siue qui per
dam numeros literarum, & lunæ, & per Pythagoras
necromantiam, ægrotantium vitam, vel mortem
prospera, vel aduersa futura inquirunt: siue que-
dunt somnia scripta, & falsò Danielis nocturna
tulata; & sortes, quæ dicuntur sanctorum Apo-
storum; & auguria avium; aut aliqua pro domo facie
aut propter coniugia copulanda; aut in collectis
herbarum carmina dicunt; aut pyctacio preceps
infirmitate scripta super homines & animalia posse
præter symbolum, & orationem Dominicam
gicis salutatibus, & grandinariis tempestibus
Qui autem talibus credunt, aut ad eorum dominantes,
aut suis domibus introducunt, & interrogant
se fidem Christianam, & baptismum prauitatem
ut paganum, & apostatam, id est, retro abe-
Dei inimicum, iram Dei grauiter in eternum in-
nisi ecclesiastica poenitentia emendatus Deo recu-
a 1. Corint. 10. Dicit enim Apostolus: Siue manducais, siue bebe-
siue aliquid aliud facitis, in nomine Domini inde-
s v Christi facite, in quo viuimus, mouemur, & fu-
afficiendi. C A P. X.

Q Voniam ex demonum consultationibus
prædicere, vel praesentia, aut præterita oculis
quæ naturali ratione cognosci non possunt
diaboli suggestione interpretari, seu alia sortilegia
excere, quoddam idolatriæ genus est, diuinitus
creaturis attribuendo, rectè à Patribus in cœlesti
thespi constitutum est^b, ut clericis siue laici dñe
auguriis, & qui sub nomine fidei religionis per-
sanæ sanctorum Patrum sortes vocant, diuinationis